

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО Й ОРГАНІЗАЦІЙНО СПРОМОЖНИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

© 2019 ГУМЕНЮК В. В., ПЕРЕГУДА Р. І.

УДК 352; 353; 330.34;332

Гуменюк В. В., Перегуда Р. І. Формування фінансово й організаційно спроможних органів місцевого самоврядування в Україні

Метою статті є виявлення проблем і визначення шляхів створення системи спроможних територіальних громад. Для цього проведено систематизацію та аналіз статистичних матеріалів, наукових досліджень, чинного законодавства та концепцій змін до нього. У результаті виявлено диспропорції у наповненні місцевих бюджетів внаслідок перевищення надходжень державних трансфертів над податковими платежами а також у співвідношенні місцевих і загальнодержавних податкових платежів (значне перевищення частки останніх). Обґрунтовано неефективність, низьку керованість системи територіального урядування внаслідок концентрації повноважень, адміністративного апарату та фінансових ресурсів у органах державної влади та обмеженості місцевого самоврядування. Визначено систему заходів, які забезпечать: а) формування нової структури органів самоврядування і державної влади для забезпечення фінансової та організаційної самостійності, ефективності місцевих рад; б) підвищення частки місцевих податків у забезпеченні потреб територіальних громад. Вказані заходи можуть бути втілені у змінах до чинного законодавства України. Перспективою подальших досліджень є визначення територіальної організації та бажаної структури надходжень до бюджетів громад.

Ключові слова: місцеве урядування, органи місцевого самоврядування, органи державної виконавчої влади, територіальна громада, податки, субвенції.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Гуменюк Віталій Віталійович – кандидат економічних наук, старший викладач, кафедра теоретичної та прикладної економіки, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: vitgum1976@gmail.com

Перегуда Роман Ігорович – магістр, кафедра теоретичної та прикладної економіки, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: rpereguda640@gmail.com

УДК 352; 353; 330.34;332

UDC 352; 353; 330.34;332

Гуменюк В. В., Перегуда Р. І. Формирование финансово и организационно способных органов местного самоуправления в Украине

Целью статьи является выявление проблем и определение путей создания системы способных территориальных общин. С этой целью проведены систематизация и анализ статистических материалов, научных исследований действующего законодательства и концепций внесения в него изменений. В результате выявлены диспропорции в наложении местных бюджетов вследствие превышения поступлений государственных трансфертов над налоговыми платежами; а также в отношении местных и общегосударственных налоговых платежей (значительное превышение доли последних). Обоснованы неэффективность, низкая управляемость системы территориального управления вследствие концентрации полномочий, административного аппарата и финансовых ресурсов в органах государственной власти и ограниченности местного самоуправления. Определена система мер, которые обеспечат: а) формирование новой структуры органов самоуправления и государственной власти для обеспечения финансовой и организационной самостоятельности, эффективности местных советов; б) повышение доли местных налогов в обеспечении потребностей территориальных общин. Указанные меры могут быть воплощены в изменениях к действующему законодательству Украины. Перспективой дальнейших исследований является определение территориальной организации и желаемой структуры поступлений в бюджеты общин.

Ключевые слова: местное управление, органы местного самоуправления, органы государственной исполнительной власти, территориальная община, налоги, субвенции.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Гуменюк Віталій Віталійович – кандидат экономических наук, старший преподаватель, кафедра теоретической и прикладной экономики, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: vitgum1976@gmail.com

Перегуда Роман Игоревич – магистр, кафедра теоретической и прикладной экономики, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: rpereguda640@gmail.com

Humenyuk V. V., Pereguda R. I. The Formation of Financially and Organizationally Capable Bodies of Local Self-Government in Ukraine

The article is aimed at identifying problems and defining ways of creating a system of capable territorial communities. For this purpose a systematization and analysis of the statistical materials, scientific researches of the current legislation and the conceptions of amending it are carried out. As a result, the imbalances in filling the local budgets are identified due to the excess of public transfers over the tax payments; further imbalances can be identified in the ratio of the local and the national tax payments (significant excess of the share of the latter). The authors substantiate inefficiency, low controllability of the system of territorial administration because of concentration of powers, administrative apparatus and financial resources in the State authorities and limitations of local self-government. A system of measures is defined that will ensure: a) formation of a new structure of self-government and the State administration bodies to ensure the financial and the organizational independence, efficiency of the local councils; b) increasing the share of local taxes in securing the needs of territorial communities. The indicated measures can be embodied in changes to the current legislation of Ukraine. Prospect for further research is to define the territorial organization and the desired structure of revenues for community budgets.

Keywords: local administration, local self-government bodies, the State executive authorities, territorial community, taxes, subventions.

Fig.: 4. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Humenyuk Vitaliy V. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer, Department of Theoretical and Applied Economics, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: vitgum1976@gmail.com

Pereguda Roman I. – Master, Department of Theoretical and Applied Economics, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: rpereguda640@gmail.com

Основою місцевого самоврядування в Україні є територіальні громади сіл, селищ і міст. Їх спільні інтереси представляють районні й обласні ради. Паралельно з ними в Україні діє система місцевих державних адміністрацій: обласні (ОДА) і районні (РДА). За роки незалежності виникла *проблема* формування цими органами малоефективної, глибоко інтегрованої системи місцевого урядування – управління територіальними громадами, яке здійснюють органи місцевого самоврядування та державної влади. У такому «тандемі» провідну роль де-факто відіграють саме державні органи, хоча де-юре місцеві ради є самостійними суб'єктами влади. Перші розпоряджаються значними коштами державного та місцевих бюджетів, мають розгалужений адміністративний апарат, який виконує функції виконавчих органів переважної більшості місцевих рад. Другі внаслідок мізерності та роздробленості більшості місцевих бюджетів є неспроможними та залежними від допомоги держадміністрацій. Очевидно, що система, за якої виконавчий орган не підпорядковується, а навпаки, має керівний вплив на відповідну раду, є вкрай неефективною. Інтереси органів місцевого самоврядування та центрального управління щодо розподілу податкових надходжень, розпорядження ресурсами, видачі дозвільних документів, як правило, розходяться. Провідна роль останніх призвела до концентрації податкових надходжень та адміністративного апарату в органах державної влади. Передача фінансових ресурсів та управлінських функцій є необхідною передумовою для забезпечення спроможності місцевих громад фінансувати та розвивати місцеву інфраструктуру, соціальні програми, освіту, благоустрій тощо. Шляхи вирішення цих проблем у ході адміністративно-територіальної реформи України є предметом цього дослідження.

Проблемам реформи місцевого самоврядування в Україні присвячені праці багатьох науковців. Оскільки реальна реформа розпочалась у 2014 році, найбільш актуальними є праці, опубліковані після вказаного часу. Пак Н. Т., Подвірна Н. С. [1], Стегней М. І., Лінтур І. В., Голубка Я. В. [2] обґрунтували неефективність існуючої системи та гостру необхідність її реформування. Основним напрямком реформ у працях Пак Н. Т., Подвірної Н. С. [1], Павлюка А. П. [3] визначено укрупнення територіальних громад для збільшення їх фінансової та організаційної спроможності. А. Прокопенко [4] зазначає, що аналогічні реформи місцевого самоврядування проводяться в країнах Євросоюзу з кінця минулого століття. Їх основною метою є створення укрупнених територіальних громад та передача їм максимальної частини майна, податкових надходжень і владних повноважень органів державної влади на місцях. Сарнецька Я. А. [5] обґрунтовує доцільність використання Україною досвіду Польщі, яка провела успішну реформу адміністративної і фінансової децентралізації. Засади та перебіг цієї реформи викладено у праці польських науковців М. Стефанюка та Я. Шренявського [6]. Процес створення об'єднаних територіальних громад в Україні та реформування виконавчих органів на місцях проаналізовано у аналітичних дослідженнях: Лабораторії законодавчих

ініціатив, Фонду Східна Європа, USAID [7]; Національного інституту стратегічних досліджень [3]; Міністерства регіонального розвитку України [8]. Недостатності матеріальних ресурсів для забезпечення діяльності територіальних громад (включно із новоствореними – об'єднаними) присвячені статті Стегней М. І., Лінтур І. В., Голубка Я. В. [2], Карпінського Б. А., Максиміва Д. Я., Карпінської О. Б. [9], Ольшанського О. В. [10], Куценко Т. Ф. [11].

Однак у працях науковців *недостатньою мірою* визначено проблеми реалізації поточних реформ, *відсутній* аналіз та оцінка джерел наповнення місцевих бюджетів, не приділяється уваги посиленню фінансової незалежності територіальних громад від центральної влади шляхом передачі їм реальних механізмів впливу на бюджетні надходження. Пропозиції спрямовані на формування спроможних громад переважно носять загальний характер, не містять конкретних заходів, які можна реалізувати в ході реформи.

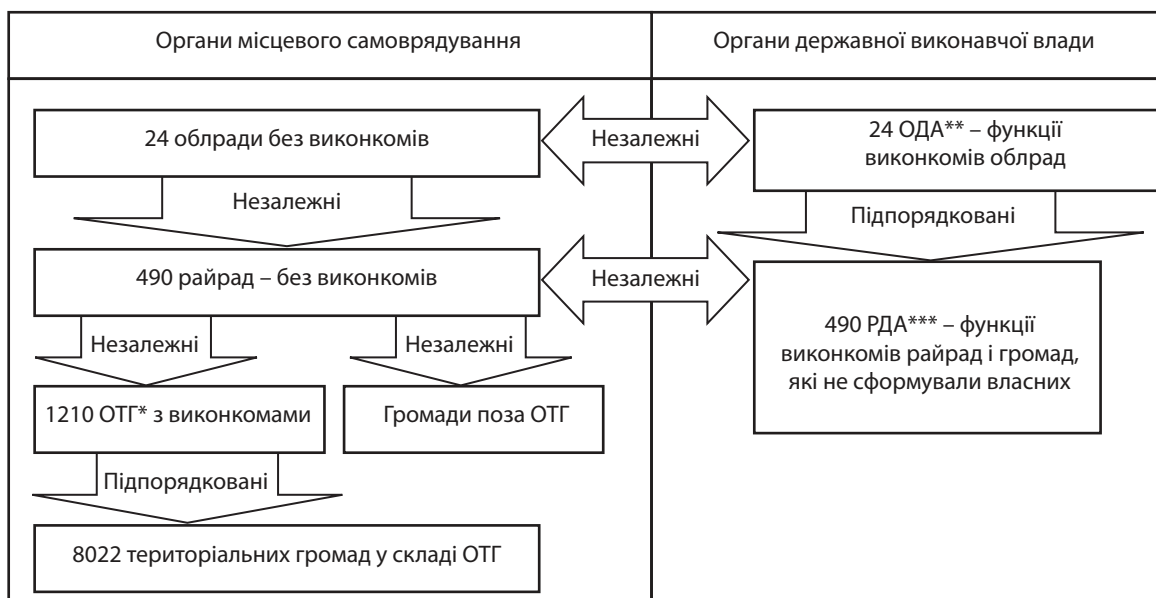
В 2014 році Урядом України прийнято концепцію [12], на основі якої розпочато реформу місцевого урядування.

Метою цієї статті є: проміжний аналіз її результативності станом на кінець 2018 року; визначення пропозицій щодо усунення проблем; окреслення подальших напрямків реформування.

У статті проведено систематизацію, аналіз та порівняння статистичних даних, наукових досліджень чинного законодавства та концепцій змін до нього. Для побудови структури органів місцевої влади застосовано системний підхід.

Станом на сьогодні в Україні сформована неефективна, фінансово неспроможна система місцевого урядування (рис. 1).

Найнижчий її рівень складається зі значної кількості малих населених пунктів, які мають мізерні надходження до бюджету і не здатні навіть профінансувати роботу власних виконавчих органів, не говорячи вже про утримання необхідної інфраструктури. Це зумовлено централізованим характером бюджетно-податкової системи України. Так, основні бюджетоутворюючі податки (на прибуток на додану вартість, з доходу фізичних осіб мита та акцизи) у податковому законодавстві були визначені як загальнодержавні. Місцеві податки, хоча і були досить чисельними, однак забезпечували мізерні надходження. Це поставило органи місцевого самоврядування в залежність від трансфертів із центрального бюджету та місцевих державних адміністрацій, яким делегувались повноваження виконавчих органів. Внаслідок цього станом на 2014 рік значна частина населених пунктів (особливо сіл і малих міст) були дотаційними. Близько п'яти з половиною тисяч місцевих бюджетів за рахунок державних дотацій покривають свої потреби на сімдесят відсотків, а п'ятсот громад – на дев'яносто відсотків [12]. Очевидно, що це унеможлиблює розвиток малих міст; ставить їх у пряму залежність від центральної влади; «вбиває» ініціативу із пошуку інвестиційних та

Примітки: *ОТГ – Об'єднана територіальна громада; **ОДА – Обласна державна адміністрація; *** РДА – Районна державна адміністрація.

Рис. 1. Структура органів місцевого урядування в Україні

інших шляхів наповнення місцевого бюджету; нівелює сам принцип самоврядування.

Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування [12], в 2015 році прийнято Закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин», якими започатковано адміністративно-територіальну та бюджетну децентралізацію. Реформа має на меті створення фінансово спроможних органів місцевого самоврядування з передачею їм управлінських функцій від місцевих органів державної влади. Для цього необхідно: 1) збільшити надходження до місцевих бюджетів шляхом перерозподілу податкових надходжень і створення системи державних трансфертів; 2) укрупнити самоврядні території; 3) передати виконавчі функції від місцевих державних адміністрацій до виконкомів рад відповідного рівня. Найбільше успіхів досягнуто у виконанні першого завдання. Так, власні доходи місцевих бюджетів з 2014 по 2018 рік зросли з 68,8 до 230 мільярдів гривень [8]. Однак їх наповнення продовжує відбуватись переважно за рахунок загальнодержавних податків. Місцеві податки забезпечують третину надходжень, і ця цифра майже не змінюється протягом останніх трьох років. Відрахування від загальнодержавних податків з 2016 року зросли на 8473,70 мільйонів гривень, що становить 385,94 відсотків. Надходження від місцевих податків за вказаний період зросли на 3567,10 мільйонів гривень, що становить 169,06 відсотків. Загалом податкові надходження зросли на 12 040,80 мільйонів гривень, або 279,66 відсотків (рис. 2).

Для набуття реальної незалежності територіальні громади повинні отримувати податкові надходження від місцевих податків. На практиці тенденції є зворотними: якщо у 2016 р. співвідношення місцевих і загальнодер-

жавних податків було рівним, то 2018 року частка останніх була вдвічі вищою (рис. 2). Така ситуація ставить у залежність громади від рішень парламенту щодо загальнодержавних податків. Органи самоврядування не можуть коригувати сплату загальнодержавного податку для регулювання надходжень до бюджету, конкуренції за інвестора чи надання соціальних пільг мешканцям громад. На цей час місцеві бюджети отримують основні надходження з перелічених в табл. 1 джерел.

Як бачимо, 26,56 % всіх бюджетних надходжень та 57,43 % податкових платежів забезпечує загальнодержавний податок на доходи фізичних осіб. За своїм змістом це передусім місцевий податок, оскільки стягується з осіб, які проживають і працюють на території громади. Тому на нього повинна мати вплив місцева громада (щодо визначення ставок, пільг тощо). Ставки податку повинні бути прогресивними зі зростанням відсотку з високих доходів і зниженням з низьких. Державний бюджет може отримувати лише частину від цього податку. Одночасно податок на нерухомість настільки мізерний (0,99 % всіх надходжень та 2,14 % податкових платежів), що він практично не виконує своїх функцій. Плата за землю також забезпечує незначні надходження (7,14% всіх та 15,44% податкових надходжень). У розвинутих країнах ці два податки є бюджетотворюючими для місцевих громад. Їх ставки повинні бути значно збільшені і в Україні. Натомість надходження акцизного податку мало пов'язані із діяльністю місцевої громади, тому повинні скеровуватись на потреби центральної влади.

Разом зі зростанням податкових надходжень на утримання місцевих громад передано значну кількість об'єктів соціального забезпечення та інфраструктури. Для фінансування їх діяльності створено спеціальні фонди державного бюджету, надаються цільові субвенції на місця або здійснюється пряме фінансування проєктів (рис. 3).

Рис. 2. Структура податкових надходжень до місцевих бюджетів України

Джерело: побудовано за розрахунками авторів на підставі даних Мінрегіонбуду [8].

Таблиця 1

Структура фінансування територіальних громад України (2018 р.)

Категорія	Показник	Сума (млн грн)	% всіх надходжень бюджетів	% надходжень категорії
1	Відрахування із загальнодержавних податків			
	Податок на доходи фізичних осіб	9388,30	26,56	57,43
	Акцизний податок	1281,00	3,62	7,84
	Разом	10669,30	30,19	
2	Місцеві податки			
	Єдиний податок	2803,90	7,93	17,15
	Податок на нерухоме майно	349,5	0,99	2,14
	Плата за землю	2523,60	7,14	15,44
	Разом	5677,00	16,06	
3	Усього податкових надходжень	16346,30	46,25	
4	Трансферти від загальнодержавних бюджетів			
	Державний фонд регіонального розвитку	6000	16,97	31,58
	Субвенція на соціально-економічний розвиток	5000	14,15	26,32
	Субвенція на інфраструктуру об'єднаних територіальних громад	1900	5,38	10,00
	Субвенція на розвиток медицини в сільській місцевості	5000	14,15	26,32
	Кошти на підтримку секторальної регіональної політики	1100	3,11	5,79
	Усього бюджетних трансфертів	19000	53,75	
5	Усього надходжень місцевих бюджетів	35346,30	100	

Джерело: розраховано авторами на підставі даних Мінрегіонбуду [8].

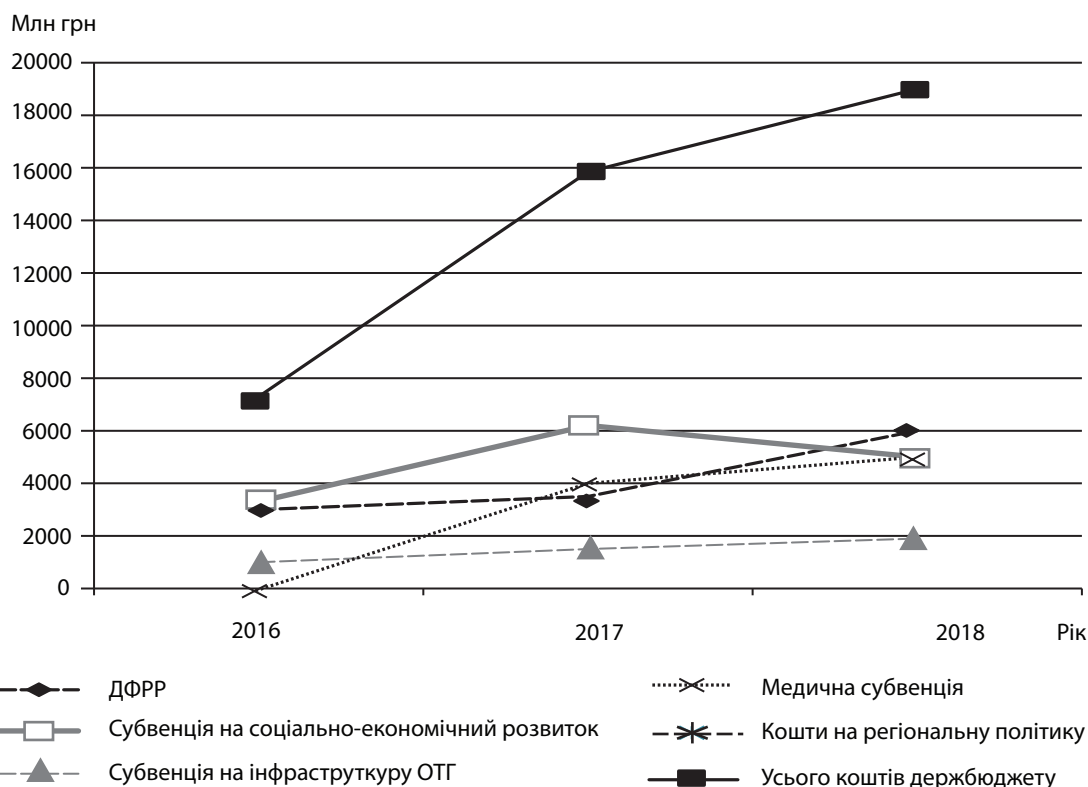

Рис. 3. Структура державних трансфертів

Джерело: побудовано за розрахунками авторів на підставі даних Мінрегіонбуду [8].

З рис. 3 бачимо, що державні трансферти активно зростають: з семи мільярдів трьохсот мільйонів у 2016 році до майже двох мільярдів у 2018 році. Приріст становить сто шістьдесят відсотків, або 11,7 мільярдів гривень. Найбільше трансфертів у розвиток місцевих громад забезпечує Державний фонд регіонального розвитку: з 2016 року фінансування місцевих проектів зросло з трьох до шести мільярдів гривень (на 100 %).

Субвенція на соціально-економічний розвиток території надається з державного бюджету для створення та реновації об'єктів транспорту, екології, соціально-культурної сфери, охорони здоров'я тощо. В 2018 році місцеві бюджети отримали п'ять мільярдів гривень субвенції. На жаль, ця сума на 1,2 мільярда менша за показник попереднього року.

Медична субвенція надається органам місцевого самоврядування для лікування хворих, розвитку закладів охорони здоров'я.

За результатами укладення угоди між Україною та Європейським Союзом була започаткована програма підтримки секторальної регіональної політики. Відповідно до цієї програми уряд України надає кошти місцевим громадам для зміцнення їх фінансової незалежності та конкурентоздатності.

У 2016 році бюджетні трансферти становили 62,90 %, а податки – 37,10 % надходжень місцевих громад. В 2018 році ситуація дещо покращилась: частка бюджетних трансфертів знизилась до 53,75 % надходжень,

а частка податкових платежів зросла до 46,25 % бюджетів (див табл. 1). Однак частка бюджетних трансфертів все ще надто велика.

Незважаючи на суттєве зростання місцевих бюджетів, вони все одно не здатні забезпечити фінансування місцевого розвитку. Так, податкові надходження до місцевих бюджетів не досягають і 5000,00 гривень, а разом зі всіма трансфертами – 10000,00 гривень на особу в рік. В 2018 році видатки місцевих бюджетів на особу становлять: капітальні – 1200,00, на будівництво та регіональний розвиток – 264,00 гривні, на житлово-комунальне господарство 390,00 [8]. З такими малими сумами надходжень забезпечити модернізацію вкрай зношеної місцевої інфраструктури неможливо.

У світлі наведеного вище, надважливим є кардинальне збільшення, в першу чергу, податкових надходжень до місцевих бюджетів. Це забезпечить зростання інвестицій з місцевих бюджетів; спрощення бюджетних відносин – усуне організаційні, часові та фінансові витрати на проведення міжбюджетних трансфертів; збільшення незалежності місцевого самоврядування від органів центральної влади; можливість територіальним громадам самостійно визначати витрати на місцеві потреби; спроможність конкурувати з іншими громадами щодо залучення інвесторів, змінюючи ставки місцевих податків, запроваджуючи співфінансування інвестиційних проектів тощо.

Зростання надходжень до місцевих бюджетів повинно супроводжуватись реформуванням системи місцевої влади. Необхідно усунути дисбаланси у виконав-

чих функціях управлінського апарату громад і місцевих державних адміністрацій. Адже лише правильно побудована система місцевих рад та їх виконавчих органів може ефективно формувати економічну політику, втілювати її в життя, зокрема використовуючи бюджетні надходження.

З початку реформи місцевого самоврядування у 2014 р. відчутні зсуви відбулись лише на низовому рівні – об'єднання у територіальні громади спроможні сформувати виконавчі органи. На їх територіях буде одна – загальна для всіх громад рада місцевих депутатів та обраний голова. На рівні окремих громад буде обиратись лише староста. На кінець 2018 року кількість об'єднаних територіальних громад наближається до дев'ятисот при загальній запланованій кількості у тисячу двісті громад. До створених ОТГ увійшло майже чотири тисячі громад з населенням у вісім з половиною мільйони осіб [8].

Інші завдання реформи місцевого самоврядування залишились не виконаними. Досі не прийняте законодавство про реформування районного й обласного самоврядування шляхом укрупнення та створення виконавчих органів обласних та районних рад. Зважаючи на досвід європейських країн [4] та зокрема Польщі [5; 6], доцільно укрупнити існуючі райони та області шляхом злиття чи приєднання до більших рад.

Найважливіші перспективні плани територіальної організації стосуються лише ОТГ. На сьогодні навіть не обговорюється укрупнення областей. При цьому область повинна бути також спроможною виконувати завдання місцевого управління.

Значна частина областей України потребують укрупнення внаслідок малої кількості населення, нерозвиненості бізнесу, географічних особливостей, потреб комплексного розвитку інфраструктури, вирішення екологічних, соціальних проблем. Для визначення орієнтирів перетворень корисним є успішний досвід Польщі, яка подібна до України за територією та населенням. В результаті реформ там було створено 16 воєводств (аналогі наших областей) та 380 повітів (районів) 2489 гмін. Такий територіальний поділ доцільно прийняти за примірний для України. Остаточний поділ на територіальні одиниці необхідно скорегувати відповідно до подальших наукових досліджень.

Зокрема, слід урахувати, що навіть виходячи з кількості, об'єднані громади в Україні значно крупніші за польські: 120 ОТГ проти 2489 гмін. Тому варто зменшити кількість районів. В ході експертних обговорень пропонувалось створити 100–120 районів за аналогією до кількості госпітальних округів. Як бачимо, це значно менше, ніж у Польщі, що викликає сумнів у можливості здійснення ефективного районного управління та зручності комунікацій з адміністрацією району. Вважаємо за оптимальне створення близько 16 областей за критеріями географічного розташування, логістичних зв'язків, наявності потужного міського центру тощо. Це дозволить комплексно вирішувати спільні інфраструктурні, економічні, екологічні й інші проблеми регіону. До при-

кладу, позитивна синергія може виникнути при створенні укрупнених областей: Карпатської, Поліської, Подільської, Чорноморської, Азовської, Харківської, Дніпровської, Київської, Одеської, Львівської, Донецької тощо. Відповідно до наведеного в подальших дослідженнях необхідно визначити чіткі критерії управлінської та економічної доцільності формування територій районів та областей, а отже, їх загальної кількості.

Залишається нереалізованим завдання перетворення голів районних та обласних державних адміністрацій у префектів – представників центральної влади. Ще більше ситуацію ускладнює застаріла система управління державними адміністраціями. Вона була утворена, коли Президент України формував уряд і фактично був головою виконавчої влади. В таких умовах пряме підпорядкування йому місцевих органів виконавчої влади не становило проблеми. На сьогодні Україна трансформована в парламентсько-президентську республіку і вищим органом виконавчої влади є уряд, що призначається Верховною Радою і не підпорядковується Президенту.

В таких умовах виникає ситуація подвійного підпорядкування адміністрацій. Це супроводжується поганою координацією дій з урядом аж до конфліктів. Крім того, з позбавленням прокуратури функції загального нагляду, органи влади фактично залишились без зовнішнього нагляду за законністю їх діяльності (за виключенням кримінальних та адміністративних правопорушень).

Пропоновані зміни до конституції чітко не розв'язують цих проблем: префекти пропонуються надалі залишити в президентській вертикалі влади, надаючи їм функції органу виконавчої влади на місцях. Отже, необхідно визначитись: або віднести префектів до суто президентської вертикалі із функціями контролю за місцевими (державними та самоврядними) органами влади; або підпорядкувати їх уряду із передачею функцій виконавчої влади.

Для успішного завершення адміністративно-територіальної реформи необхідно прийняти та реалізувати на практиці законодавство, яким встановити систему адміністративних територій і відповідних органів управління (самоврядних та державних); створити нові органи контролю за законністю дій органів влади. В результаті пропонуємо сформувати нову систему місцевого урядування (рис. 4).

ВИСНОВКИ

Виходячи з проведеного аналізу можна виокремити такі проблеми у формуванні спроможних місцевих громад: неефективна система місцевого урядування; не здатність місцевих бюджетів забезпечити належне фінансування потреб громади.

Для вирішення вказаних проблем необхідно: завершити створення ОТГ, укрупнених районів та областей з виконавчими органами та префектурами; забезпечити зростання ставок і надходжень від місцевих податків, до яких віднести податок з доходу фізичних осіб.

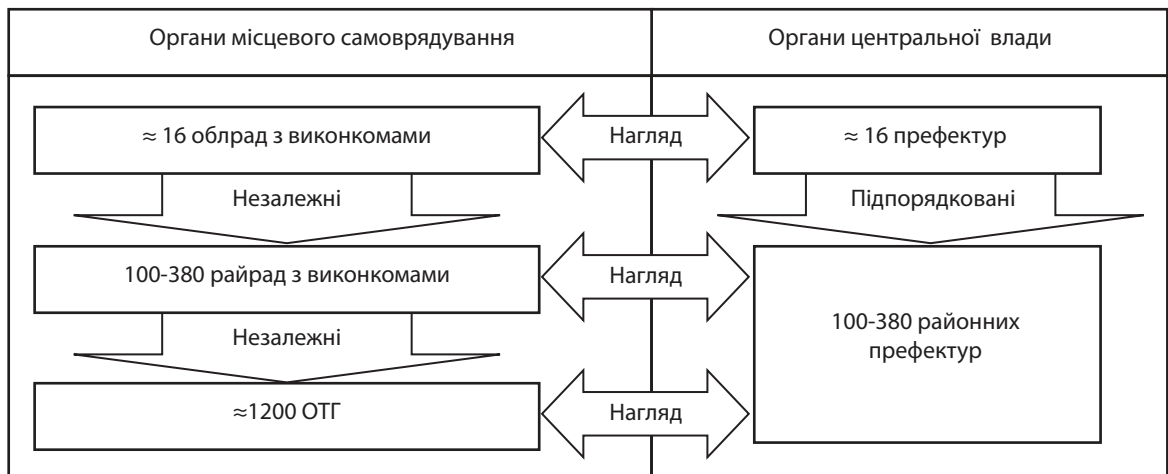

Рис. 4. Пропонована структура місцевого урядування в Україні

Реалізація вказаних заходів потребує подальших досліджень щодо визначення кількості та меж районів і областей, які забезпечать належну керованість, бюджетні надходження, логістичні можливості, вирішення спільних проблем тощо. Необхідно також визначити економічно обґрунтовані можливості та строки поступового зростання ставок місцевих податків і процедур їх адміністрування місцевою владою. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Пак Н. Т., Подвірна Н. С. Територіальні громади як основний елемент місцевого самоврядування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 29. С. 63–67.
2. Стегней М. І., Лінтур І. В., Голубка Я. В. Фінансове забезпечення місцевих бюджетів в умовах адміністративно-територіальної реформи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2016. Вип. 17 (1). С. 93–95.
3. Павлюк А. П. Формування об'єднаних територіальних громад: стан, проблемні питання та шляхи їх вирішення. Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/terutor_gromad-86ead.pdf
4. Прокопенко Л. Л. Досвід реформування місцевого управління в країнах Європейського Союзу. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 4. С. 93–101.
5. Сарнецька Я. А. Досвід Польщі у фіскальній децентралізації та перспективи його використання в Україні. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 60–64.
6. Stefaniuk M., Szreniawski J. Główne reformy administracyjne w Polsce w latach 1989–2009 // Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. 2011. URL: <http://www.wuwr.com.pl/online-texts/show/m-stefaniuk-j-szreniawski-glowne-reformy-administracyjne-w-polsce-w-latach-1989-2009-22.html>
7. Створення об'єднаних територіальних громад в Україні 2015–2017. Аналітична доповідь // ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив», USAID, Фонд Східна Європа. 2018. URL: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Detsentralizatsiya-v-Ukrai-ni-2014-2017-rr.pdf>
8. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування // Міністерство Регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального госпо-

дарства України. 2018. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/346/10.12.2018.pdf>

9. Карпінський Б. А., Максимів Д. Я., Карпінська О. Б. Децентралізація: сутнісний апарат і можливості фінансово-податкового механізму інвестиційного зростання. *Бізнес Інформ*. 2016. № 8. С. 29–36.

10. Ольшанський О. В. Об'єднання територіальних громад як механізм забезпечення їх ресурсної спроможності. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 2. С. 92–99.

11. Куценко Т. Ф., Дударенко Є. Ю. Об'єднані територіальні громади в Україні: короткий аналітичний огляд. *Економіка та держава*. 2017. № 3. С. 64–70.

12. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01.04.2014 № 333-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

REFERENCES

Karpinskyi, B. A., Maksymiv, D. Ya., and Karpinska, O. B. "Detsentralizatsiia: sutnisnyi aparat i mozhlyvosti finansovo-podatkovoho mekhanizmu investytsiinoho zrostannia" [Decentralization: the essential apparatus and possibilities of the financial and tax mechanism of investment growth]. *Biznes Inform*, no. 8 (2016): 29–36.

Kutsenko, T. F., and Dudarenko, Ye. Yu. "Obiednani terytorialni hromady v Ukraini: korotkyi analitychnyi ohliad" [United Territorial Communities in Ukraine: A Brief Analytical Review]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 3 (2017): 64–70.

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

"Monitorynh protsesu detsentralizatsii vlady ta reformuvannia mistsevoho samovriadvannia" [Monitoring the process of decentralization of power and reform of local self-government]. *Ministerstvo Rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy*. 2018. <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/346/10.12.2018.pdf>

Olshanskyi, O. V. "Obiednannia terytorialnykh hromad yak mekhanizm zabezpechennia yikh resursnoi spromozhnosti" [Association of territorial communities as a mechanism for ensuring their resource capacity]. *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnia*, no. 2 (2015): 92–99.

Pak, N. T., and Podvirna, N. S. "Terytorialni hromady yak osnovnyi element mistsevoho samovriadvannia" [Territorial com-

munities as the main element of local self-government]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia : Ekonomika i menedzhment*, no. 29 (2018): 63-67.

Pavliuk, A. P. "Formuvannia obiednanykh terytorialnykh hromad: stan, problemni pytannia ta shliakhy yikh vyrishennia. Analytychna zapyska" [Formation of united territorial communities: state, problem issues and ways of their solution. Analytical note]. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/terutor_gromad-86ead.pdf

Prokopenko, L. L. "Dosvid reformuvannia mistsevoho upravlinnia v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu" [The experience of reforming local government in the European Union]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, no. 4 (2015): 93-101.

"Stvorennia obiednanykh terytorialnykh hromad v Ukraini 2015-2017. Analytychna dopovid" [Creation of united territorial communities in Ukraine for 2015-2017. Analytical report]. HO «Laboratoriia zakonodavchykh initsiatyv», USAID, Fond Skhidna Yevro-

pa. 2018. <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Detsentralizatsiya-v-Ukrai-ni-2014-2017-rr.pdf>

Sarnetska, Ya. A. "Dosvid Polshchi u fiskalnii detsentralizatsii ta perspektyvy yoho vykorystannia v Ukraini" [Polish experience in fiscal decentralization and prospects of its use in Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 12 (2017): 60-64.

Stefaniuk, M., and Szreniawski, J. "Glowne reformy administracyjne w Polsce w latach 1989-2009". Wydawnictwo Uniwersytetu Wroclawskiego. 2011. <http://www.wuwr.com.pl/online-texts/show/m-stefaniuk-j-szreniawski-glowne-reformy-administracyjne-w-polsce-w-latach-1989-2009-22.html>

Stehnei, M. I., Lintur, I. V., and Holubka, Ya. "Finansove zabezpechennia mistsevykh biudzhetyv v umovakh administratyvno-terytorialnoi reformy" [Financial support of local budgets in the conditions of administrative-territorial reform]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia : Ekonomichni nauky*, no. 17 (1) (2016): 93-95.